

26 OCAK 2012 NEVE ŞALOM SİNAGOGU

“YAHUDİ SOYKIRIMINI ANMA TÖRENİ”

CLAUDE LANZMANN KONUŞMA

Değerli Dostlar,

Bu akşam, bir bant yayın aracılığıyla değil de, gerçek anlamda, sizlerle bir arada olmak inanın beni çok mutlu eder, bir gurur kaynağı olurdu. Maalesef, geçirdiğim ağır bronşitin sonucunda, doktorlar yolculuk etmeme izin vermediklerinden, Fransa’dan ayrılamadım.

Bu konudaki üzüntümü pekiştiren, bugünün önemli bir gün olmasından kaynaklanıyor. Az sonra Türkiye’nin en önemli televizyon kanallarından biri olan TRT’de yayınlanacak olan *Shoah* adlı filmim, 1985 yılında, Fransa ve dünyadaki ilk gösteriminden bu yana, ilk kez Türkçe altyazılı olarak izleyici kitlesine sunulacak. Bu kararlarından ötürü, TRT’yi kutluyor, filmin Türkçe, Farsça ve Arapça’sı için girişimde bulunan Aladdin Projesi yetkililerine de teşekkürlerimi sunuyorum.

Geçen yıl, yine Aladdin Projesi kapsamında, 40 farklı ülkenin politikacıları, akademisyenleri ve aydınlarından oluşan uluslararası bir heyetin katıldığı ve evrensel barış çağrısı niteliği taşıyan bir Auschwitz gezisi düzenlendi. Türk heyetinin katılımcıları arasında, Türkiye Cumhurbaşkanı ve Başbakanı’nın temsilcileri, çok sayıda aydın ve sivil toplum kuruluşlarının değerli üyeleri de bulunuyordu. Pek yakında, II. Dünya Savaşı sırasında Musevi vatandaşların hayatlarını kurtaran Türk diplomatlarını konu alan *Turkish Passport* adlı film de farklı gösterimler halinde yayınlanacak.

Aladdin Projesi’ne destek veren önemli Türk aydınlarından Topkapı Müzesi Başkanı Profesör İlber Ortaylı’ya, Bahçeşehir Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Enver Yücel’e, Profesör Nilüfer Göle’ye, Profesör Cengiz Aktar’a, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Başkan Yardımcısı Cemal Uşak’a ve Türk Musevi Cemaati Başkanı Sami Herman’ın şahsında tüm cemaat mensuplarına teşekkür ediyorum.

Bizler bugün bir anlamda Kızıl Ordu’nun Auschwitz Kampı’na girişinin yıldönümünü anıyoruz. Bundan 67 sene önce kampa giren Sovyet askerleri, dehşet içinde, mucize eseri o güne dek hayatta kalmayı başarabilen birkaç bin hasta ve ölüm döşeğindeki insanla karşılaşmıştı. Bir ölüm fabrikası olan Auschwitz, bir buçuk milyon Musevi’nin yanı sıra, büyük bir Çingene nüfusunu da katletmişti.

Ben *Shoah* filmi, Holokost’un Yahudiler ve Siyonistlerin bir uydurması olduğunu söyleyenlere ve soykırım inkârcılarına bir cevap vermek ya da haksız olduklarını kanıtlamak için çekmedim. Altı milyon Yahudi erkeği, kadını ve çocuğunun Naziler tarafından katledildikleri gerçeğini “kanıtlamak” *Shoah* filminin hedefini aşar. Bu gerçeği kendi gözlerinizle görmek için Paris’teki Musevi mezarlıklarında, mezar taşlarındaki fotoğrafların altında yer alan, “1942’de ya da 1943’te Auschwitz’te ya da Treblinka’da öldürüldü” sözlerini okumak yeterlidir. Her mezar taşının ardında aynı dehşetengiz gerçek yer alır: mezarın içi bomboştur, içinde tek bir kemik bile yoktur. Uzun yıllar Polonya’daki nehirlerin ya da göllerin dibini boylamış olan bu insanların külleri, bir mezar taşının üzerindeki basit bir fotoğrafa indirgenmiştir, sanki geride kalanlar bu kayboluşun acımasız gerçeğini kabullenememiş gibi. Karşı konulamayacak, inkâr edilemeyecek ve ebediyete kadar nesilden nesle aktarılacak olan tek kanıt budur.

Shoah filmi ilk kez 1987’de Fransız televizyonunda yayınlandığında, Holokost inkârcıları, “izleyicileri caydırmak için ellerinden geleni yaptılar. İçinde tek bir cesedin

bile yer almadığı filmimin, kendilerine ait mutlak yalanlama tezleri adına için çok ciddi bir tehlike arz ettiğini anlamışlardı. İçinde tek bir ceset yer almamasına karşın, *Shoah* başarısını yalnızca gerçeği, gerçeğin ta kendisini yansıtmaya borçludur.

Üç, dört, beş bin kişilik bir “konvoy”un ölüm kamplarından Treblinka’ya, Sobibor, Chelmno, Belzec ya da Auschwitz’ten herhangi birine varışından yalnızca üç saat kadar sonra kadın, erkek hepsi gazla zehirleniyor ve bedenleri ya fırınlarda ya da açık havada yakılan odun yığınları üzerinde ateşe veriliyor, çuvallara doldurulan külleri rüzgâra savruluyor, geriye hiçbir şey kalmıyordu. Tek bir iz bile... Kökten imha ediliyorlardı. İnsanlar öldürülüyordu, ama imha eyleminin kendisi de imha ediliyordu. Gerçekleştiği anda ve yerde bile inkâr edilebilecek kadar kusursuzca planlanmış bir katliamdı bu.

1945’ten bu yana, gerek Avrupa’da, gerekse dünyada bilinçlenme açısından çok uzun bir mesafe kat edildi. 2005 yılında ise; Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 27 Ocak tarihinin tüm dünya tarafından tanınmasını sağlayan ve bugünü “Uluslararası Yahudi Soykırımını Anma Günü” ilân eden kararını açıkladı. Soykırımı birebir yaşamamış ya da Holokost’tan alınacak evrensel derslerin önemini kavrayamamış ülkelerde bu anma olgusunun önemini algılayamayan pek çok insan vardı. Ama zaman içinde Auschwitz mutlak kötülüğün simgesi haline geldi.

İnsan sevgisi tektir ve eğer bugün ben, kendi kültürümle hiçbir ilgisi olmadığı halde, Japon yönetmen Yasujiro Ozu’nun bir filmi ya da ünlü Türk yönetmen Yılmaz Güney’in bir yapıtı karşısında ağlayabiliyorsam, Türk seyircisinin de *Shoah* filmi izlerken, sanki kendi tarihlerini seyrediyormuşçasına gözyaşı dökmemeleri için hiçbir neden göremiyorum. Çünkü bu tür filmler içimizdeki insani duygulara hitap eder. Ve insan sevgisi her yerde aynıdır.

Bu akşam hep birlikte Avrupa tarihinin en karanlık döneminde yaşananlardan dersler çıkaracak, insan onuru için, hoşgörüsüzlüğe, ayrımcılığa ve ırkçılığın her türüne karşı mücadele etmenin gerekliliğini idrak edecek, bir ülkeyi, kişisel ve kolektif tutkularından koruyabilen demokrasinin önemini bir kez daha takdir edeceğiz.

Bugün Türkiye’nin, filmimi bir devlet kanalında yayınlayan bir ülke olması tesadüf değildir. Demokratik devlet modeli ile Türkiye bir örnek teşkil etmektedir. Türkiye’yi kendilerine örnek alacak ülkeler vatandaşlarına Yahudi Soykırımının evrensel gerçeklerini anlatabilirler.

Son olarak Türkiye’nin, yüzyıllar öncesinden beri Musevi cemaatlerine kapılarını açtığını hatırlatmak isterim. İspanyol ve Portekiz engizisyonundan ya da Alman hükümetinin katliamından kaçan çok sayıda Musevi bu topraklara sığınmıştır. Günümüzde Türkiye Musevi cemaati, Ortadoğu’nun en önemli cemaatlerinden biridir.

On iki yıllık bir çalışmanın sonunda *Shoah*’yı tamamladığımda, filmimin küçük bir kitle tarafından izleneceğini düşünmüştüm ve bu da benim için yeterliydi. Oysa dünyadaki milyonlarca insan bugüne dek filmimi bir ya da birkaç kez izledi. Bu akşam da yapıtımın Türk halkıyla buluşacak olması beni çok heyecanlandırıyor. Biliyorum ki Türk Halkı bu tarihi vahşeti en isabetli bir biçimde değerlendirecek birikime ziyadesiyle sahiptir.

Teşekkür ediyorum.